Valtuustoaloite / Vuokatti–Kontiomäki -radan sähköistys ja liikenneratkaisujen varmistaminen sekä muiden infraratkaisujen valmistelu ja vaikuttaminen

KHALL 05.05.2026 § 85

Kunnanjohtaja

Hallintosäännön 19. luvun 161 §:n mukaan kunnanhallituksen on vuosittain huhtikuun loppuun mennessä esitettävä valtuustolle sen toimivaltaan kuuluvista aloitteista ja niiden johdosta suoritetuista toimenpiteistä. Valtuusto voi samalla päättää, mitkä aloitteista on loppuun käsitelty.

Kuntalaissa ei säädetä valtuutetun tai muun luottamushenkilön aloiteoikeudesta. Valtuutettu saa vireille asioita tekemällä valtuustoaloitteen.

Kuntalain 23 §:n mukaan valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet.

Asian vireilletulo / aikaisempi käsittely:
Kunnanvaltuusto 28.4.2026 § 34
Liite 3

Ajalla 1.1.-30.6.2026 saapuneet valtuustoaloitteet käsitellään kunnanhallituksen ja -valtuuston marraskuun 2026 kokouksissa.

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh 044 750 2111 tai sähköpostitse mika.kilpelainen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus

1) päättää lähettää valtuustoaloitteen hallinnon ja ympäristö- ja tekniselle toimialalle valmisteltavaksi. Vastuuvalmistelijoina toimivat kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen ja tekninen johtaja Harri Helenius.

2) päättää, että vastaus valtuustoaloitteeseen valmistellaan kunnanhallituksen marraskuun 2026 kokoukseen.

Vs. kunnanjohtaja
Ehdotus kokouksessa

Kunnanhallitus

1) päättää lähettää valtuustoaloitteen hallinnon ja ympäristö- ja tekniselle toimialalle valmisteltavaksi. Vastuuvalmistelijoina toimivat kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen ja tekninen johtaja Harri Helenius.

2) päättää, että vastaus valtuustoaloitteeseen valmistellaan kunnanhallituksen marraskuun 2026 kokoukseen.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti vs. kunnanjohtajan ehdotuksen.

Otteet

Kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen
Tekninen johtaja Harri Helenius

KHALL 17.11.2026 § 186

Kunnanjohtaja
Tekninen johtaja

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Sotkamon kunta käynnistää valmistelun Vuokatti–Kontiomäki-rataosuuden sähköistyksen hyödyntämiseksi sekä henkilöliikenteen, liityntäliikenteen ja muiden tarvittavien infraratkaisujen kehittämiseksi. Aloitteessa korostetaan erityisesti Vuokatti-Urheiluopiston alueen kytkemistä tulevaan raideliikenteeseen, asema- ja pysäkkiratkaisuja, matkaketjuja, maankäyttöä, pysäköintiä, kevyttä liikennettä, yritysyhteistyötä sekä Vuokatti–Nurmes-yhteyden jatkokehittämistä.

Aloitteessa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi sen jättämisen jälkeen käynnistetty useita toisiaan tukevia valmistelu- ja edunvalvontatoimenpiteitä.

Vuokatti–Kontiomäki-rataosuuden sähköistämisestä on laadittu Väyläviraston esiselvitys ja hankearviointi. Selvityksessä on tarkasteltu 25,6 kilometrin rataosuuden sähköistämistä erityisesti tavaraliikenteen tarpeiden näkökulmasta. Vuokatti on merkittävä raakapuunkuormauspaikka, jossa kuormataan vuosittain yli 500 000 kuutiometriä raakapuuta. Sähköistämisen on arvioitu muun muassa tehostavan raakapuukuljetuksia ja vähentävän Kontiomäen ratapihan kuormitusta.

Sotkamon ja Kainuun alueen toimijat ovat tehneet aktiivista edunvalvontaa sähköistyksen toteuttamiseksi. Sähköistämisen lisäksi edunvalvonnassa on korostettu, että suunnittelussa tulee varautua henkilöliikenteeseen, jotta valtion ratainvestoinnin yhteydessä voidaan kustannustehokkaasti mahdollistaa radan monipuolinen käyttö tulevaisuudessa.

Sotkamon kunta on käynnistänyt yhdessä Kajaanin ammattikorkeakoulun ja Kainuun liiton kanssa Vuokatti–Kontiomäki-rataosuuden henkilöliikennejärjestelyt -esiselvityshankkeen. Hankkeeseen on saatu ulkopuolista rahoitusta ja varsinainen suunnittelutyö kilpailutettiin alkuvuonna 2026 ja suunnittelutyö käynnistyi huhtikuussa 2026.

Työssä selvitetään henkilöjunaliikenteen kysyntää ja vaikutuksia sekä niitä infrastruktuuri- ja liikennejärjestelmätoimenpiteitä, joita henkilöliikenteen käynnistäminen Vuokatti–Kontiomäki-rataosuudella edellyttäisi. Työssä tarkastellaan liikennöintivaihtoehtoja, ratainvestointeja sekä vaikutuksia matkailuun, saavutettavuuteen ja aluekehitykseen. Esiselvitys ja hankearviointi laaditaan Väyläviraston ohjeistuksen mukaisesti. Hankkeen projektiryhmä ja ohjausryhmä ovat kokoontuneet säännöllisesti vuoden 2026 aikana. Työ on edennyt luonnos- ja hankearviointivaiheeseen.

Valtuustoaloitteessa erityisesti esille nostettu Urheiluopiston alue on otettu konkreettisesti osaksi henkilöliikenneselvitystä.
Työssä on tarkasteltu uuden henkilöliikenteen laiturin/seisakkeen sijoittamista Urheiluopiston alueelle vanhan pallohallin taakse. Suunnittelussa on selvitetty alueen maankäyttöä, tulevaa kehitystä, laiturin saavutettavuutta sekä jalankulku- ja muuta liityntäliikennettä. Samalla on tarkasteltu sitä, kuinka ratkaisu voidaan toteuttaa mahdollisimman vähäisin vaikutuksin opiston nykyisille toiminnoille ja kuinka esteettömyys voidaan toteuttaa Väyläviraston vaatimusten mukaisesti.

Suunnittelussa on kiinnitetty huomiota myös suurten matkustajaryhmien kulkemiseen ja esimerkiksi bussista junalaiturille tapahtuvaan siirtymiseen. Valmistelu kytkee asema- ja seisakeratkaisun osaksi koko Vuokatin matkaketjua eikä vain pelkäksi ratainvestoinniksi. Hankkeessa on myös selvitetty Kontiomäen ratapihan muutostarpeita ja vaihtoyhteyksien järjestämistä

Valmistelua on tehty tiiviissä yhteistyössä Väyläviraston kanssa. Väyläviraston edustaja on osallistunut henkilöliikenneselvityksen projektiryhmään ja viraston näkökulmia on huomioitu muun muassa infrastruktuurin, liikenne-ennusteiden ja toteutettavuuden arvioinnissa. Traficomille on puolestaan esitelty selvityksen tavoitteita ja valmistelutilannetta sekä käynnistetty keskustelu henkilöliikenteen mahdollisen käynnistämisen edellytyksistä ja tarvittavista jatkotoimenpiteistä.

Vuokatti–Kontiomäki-rataosuuden kehittämistä ei ole valmisteltu irrallisena kokonaisuudesta. Sotkamon kunta on ollut mukana myös Joensuu–Nurmes–Kontiomäki-raideyhteyden kehittämistä koskevassa ylimaakunnallisessa yhteistyössä Kainuun ja Pohjois-Karjalan toimijoiden kanssa. Työssä on tarkasteltu Karjalan radan pohjoisosan kehittämispolkua sekä henkilö- että tavaraliikenteen näkökulmista. Tämä tukee aloitteessa esitettyä tavoitetta siitä, että Vuokatti–Kontiomäki-yhteyden jälkeen myös yhteyttä Nurmeksen ja edelleen Joensuun suuntaan kehitetään pitkäjänteisesti. Kokonaisuus parantaisi Itä-Suomen ja Pohjois-Suomen välisiä yhteyksiä ja muodostaisi vaihtoehtoisen reitin myös tavaraliikenteelle.

Raideliikenteen kehittäminen liittyy laajempaan Sotkamon ja Kainuun saavutettavuustyöhön. Myös Kajaanin lentoaseman liityntäliikenteen

kehittämisessä on tunnistettu kutsupohjaiset kuljetuspalvelut sekä matkaketjujen yhdistäminen matkailukohteisiin. Tämä antaa pohjaa vastaavien ratkaisujen hyödyntämiselle tulevaisuudessa myös Vuokatin raideliikenteen liityntäliikenteessä.

Sotkamon kuntastrategiassa liikenne- ja saavutettavuuskysymykset on kytketty suoraan kunnan elinvoiman, matkailun ja yritysten toimintaedellytysten kehittämiseen. Strategian mukaisesti kunta tekee yhteistyötä ja edunvalvontaa liikenneyhteyksien varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

Aloitteessa esitetyn toimenpideohjelman kannalta keskeisen kokonaisuuden muodostavat vuonna 2026 valmistuva Vuokatti–Kontiomäki-henkilöliikenteen esiselvitys ja hankearviointi sekä niiden toimenpide- ja kustannusarviot. Selvitystyössä on nimenomaisesti pyritty erottamaan henkilöliikenteen käynnistämisen kannalta välttämättömät toimenpiteet, liikennöintiä tukevat toimenpiteet sekä myöhemmissä vaiheissa toteutettavat kehittämistoimenpiteet. Tämä mahdollistaa jatkossa hankkeiden vaiheistamisen ja rahoitustarpeiden tarkemman määrittelyn.

Valmistelun seuraavana vaiheessa on tarkoituksenmukaista koota jo tehtdyt työt ja valmistuvien selvitysten johtopäätökset yhteiseksi etenemispoluksi. Sen perusteella Sotkamon kunta voi myös kohdentaa jatkovalmistelua omalta osaltaan. EU:n ja muun ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuuksia arvioidaan jatkosuunnittelun yhteydessä hankkeiden sisällön, valmiusasteen ja kulloinkin avoinna olevien rahoitusinstrumenttien mukaan.

Sotkamon kunnan ja Kainuun yhteistä liikenne-edunvalvontaa tehdään jo systemaattisesti. Kainuun liikenneinvestointitarpeet kootaan ja toimitetaan vuosittain elinvoimakeskukselle ja Oulun vaalipiirin kansanedustajille. Samoin Kainuun hallitusohjelmatavoitteita ylläpidetään seuraavaa hallitusohjelmavaikuttamista varten yhteistyössä Kainuun Liiton ja kuntien kesken.

Yhteenvetona voidaan todeta, että valtuustoaloitteessa esitetyt valmistelutarpeet ovat jo suurelta osin käynnissä ja toteutumassa. Erityisesti Vuokatti–Kontiomäki-henkilöliikenteen esiselvitys ja hankearviointi muodostavat huomattavasti aloitteessa esitettyä yleispiirteistä toimenpideohjelmaa yksityiskohtaisemman teknisen ja liikenteellisen suunnittelupohjan. Valmistelussa on jo tarkasteltu henkilöliikennettä, Vuokatin seisaketta, Vuokatin rinteiden - Opiston aluetta, liityntäjärjestelyjä, siltoja, vaiheittaista toteutuspolkua ja valtakunnallisiin yhteyksiin kytkeytymistä. Näiltä pohjilta on hyvä viedä eteenpäin yhteistä edunvalvontaa ja edistää seuraavia toteuttamisen vaiheita.

Lisätietoja asiasta antavat kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh. 044 750 2111 tai mika.kilpelainen@sotkamo.fi ja tekninen johtaja Harri Helenius, puh. 044 750 2491 tai harri.helenius@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että edellä esitelty kesken oleva aloite on asianmukaisesti käsitelty ja on annettu riittävä selonteko tehdyistä toimenpiteistä.

Kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

KVALT 24.11.2026
186/00.02.00/2026

Kunnanhallitus
Ehdotus

Kunnanvaltuusto päättää, että edellä esitelty kesken oleva aloite on asianmukaisesti käsitelty ja on annettu riittävä selonteko tehdyistä toimenpiteistä.

Kunnanvaltuusto
Päätös